

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
5 Пж 5510/18
04.06.2020. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Весне Тодоровић, председника већа, судије Ђорђа Јовановића и судије Љиљане Миловановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца ПРОМИСТ д.о.о. Нови Сад, ул. Хајдук Вељкова бр. 11, кога заступа пуномоћник Миодраг Петровић, адвокат из Београда, ул. Милоша Поцерца бр. 17, против туженог КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА а.д. Београд, ул. Светог Саве бр. 14, кога заступа пуномоћник Младен Магделинић, адвокат из Београда, п.п. 125, ради дуга, вредност предмета спора 180.283.517,50 динара, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду 12 П 6128/2017 од 11.07.2018. године, у седници већа одржаној дана 04.06.2020. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Привредног суда у Београду 12 П 6128/2017 од 11.07.2018. године и предмет враћа првостепеном суду ради одржавања нове главне расправе.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 12 П 6128/2017 од 11.07.2018. године у ставу I изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да му исплати износ од 1.795.000,00 УСД са каматом у складу са Законом о затезној камати од 01.04.2014. године до исплате. Ставом II изреке исте пресуде обавезан је тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 548.700,00 динара.

Благовременом жалбом тужилац побија наведену првостепену пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, указујући на постојање и битне повреде из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, са предлогом да другостепени суд првостепену пресуду преиначи или укине у смислу жалбених навода. Тужилац у својој жалби указује да је у конкретном случају управо споран избор посредничке банке који је извршен од стране туженог због плаћања према иностранству, да тужени није поступио по инструкцијама тужиоца и није извршио плаћање преко банке која је наведена у инструкцијама, да првостепени суд није применио материјално право јер однос између тужиоца и туженог није уређен Одлуком о начину обављања платног промета са иностранством, нити упутством за спровођење те одлуке, да нису јасни наводи првостепеног суда да је тужени у свему поступао у складу са налогом тужиоца и да је у конкретном случају однос између парничних странака регулисан Законом о облигационим односима и то

одредбом члана 1057. Закона о облигационим односима на основу које управо произлази одговорност банке за извршење налога тужиоца, да тужени није упозорио тужиоца као налогодавца да ће извршење предметног налога бити штетно по тужиоца и није тражио од тужиоца одговарајућа упутства за поступање.

Тужени је у одговору на жалбу тужиоца оспорио жалбене наводе истог и предложио је да другостепени суд одбије жалбу као неосновану.

Испитујући правилност првостепене пресуде у смислу одредбе члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба тужиоца основана.

Према стању у списима предмета, парничне странке су закључиле уговор о отварању и вођењу девизног рачуна резидента правног лица од 01.04.2008. године којим су регулисана узајамна права и обавезе по основу отварања, вођења и гашења девизног рачуна тужиоца као клијента и истовремено је предвиђена обавеза туженог као банке да уредно извршава испостављене налоге клијента без одлагања у складу са важећим прописима, према редоследу пријема, а у складу са временом предвиђеним за пријем налога и обавеза клијента, која између осталог подразумева да у прописаном року банци достави неопходне податке или документацију за извршење исплате по наплати из иностранства. Према стању у списима предмета произлази да је тужилац дана 31.03.2014. године издао налог туженом за плаћање износа од 1.795.000,00 УСД у корист стране фирме из Русије и да је истог дана тужени извршио плаћање путем SWIFT референце преко своје коресподентне банке DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS и тужиоцу доставио наведену референцу о извршеном плаћању, да је затим наведена страна банка и то као коресподентна банка туженог ова средства блокирала по налогу OFAC и то по основу санкција Сједињених америчких држава у вези украјинског програма. Првостепени суд је утврдио да је предметни налог који је достављен туженом садржао све неопходне елементе прописане упутством о спровођењу одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, као и да је тужилац уз овај налог доставио одговарајућу фактуру продавца страног правног лица из Русије као доказ о постојању своје обавезе плаћања према иностранству, као и да је тужени извршио плаћање предметног налога преко своје коресподентне банке, о томе доставио доказ у свему у складу са одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством и упутством о спровођењу те одлуке у погледу спровођења налога. Првостепени суд је утврдио да на основу наведених подзаконских прописа као елемент предметног налога није предвиђено назначење посредничке банке, већ само банке која прима налог и банке корисника плаћања, са назнаком корисника и да налогодавац може у рубрици бр. 5 у којој се назначава име банке инокорисника, поред назначења банке инокорисника, што представља обавезни елемент налога за плаћање у иностранству, назначити и да инокорисник има посредничку банку, те ту банку и навести, али да у конкретном случају тужилац у самом налогу за плаћање није назначио банку преко које је желео да изврши плаћање као посредничке банке свог продавца, а како је то тврдио у току поступка. Првостепени суд је утврдио да сама чињеница да фактура продавца која је достављена уз налог садржи назив банке продавца не значи и да је тужилац поступио на претходно описани начин и да је у том смислу и тужени имао обавезу да плаћање изврши управо преко те банке. Првостепени суд је даље утврдио и да је у конкретној ситуацији с обзиром на постојеће и накнадно уведене санкције тужени предузео све мере које је био у обавези како би извршио проверу примаоца средстава и да је у том тренутку извршио одговарајућу аутоматску проверу, а да сам тужилац није доставио доказе да је тужени поступао супротно одговарајућим прописима или правилима струке. У том смислу првостепени суд утврђује и да тужилац није доказао да је тужени

приликом извршења налога тужиоца поступао супротно закљученом уговору прописима и правилима струке, односно постојање штетне радње туженог која би била у узрочно-последичној вези са умањењем имовине тужиоца, блокирањем његових средстава у утуженом износу, а због чега је и одбио постављени тужбени захтев.

Међутим, претходно наведени закључак првостепеног суда се због учињене битне повреде поступка за сада не може испитати. Основано се жалбом тужиоца указује да првостепени суд у конкретном случају није имао у виду одредбу члана 1057. Закона о облигационим односима, а којом је управо регулисан и однос поводом закључења уговора о банкарском текућем рачуну. У наведеној законској одредби је прописано да банка одговара за извршење налога депонента према правилима уговора о налогу, те да ако налог треба да се изврши у месту где банка нема пословну јединицу, она може то обавити преко друге банке. Одредбом члана 751. Закона о облигационим односима је прописано да је налогопримац дужан извршити налог према примљеним упутствима са пажњом доброг привредника остајући у његовим границама и у свему пазити интересе налогодавца и њима се руководити, као и да када налогопримац сматра да би извршење налога по добијеним упутствима било од штете за налогодавца, он је дужан скренути на то његову пажњу и тражити нова упутства. Управо у конкретном случају, а према утврђеном чињеничном стању, изостали су разлози првостепеног суда у односу на битну и одлучну чињеницу да ли је тужени поступио у складу са наведеном законском одредбом.

Наиме, тачно је да тужени плаћање у иностранству врши преко своје коресподентне банке са којом има одговарајућу сарадњу и у том смислу је у ситуацији када је примио налог тужиоца који је био усмерен на подручје, односно лице за које су прописане одређене санкције, био дужан да предузме одговарајуће мере, а пре свега да упозори тужиоца о наведеним околностима. На основу утврђеног чињеничног стања, остало је нејасно које су то тачно мере које је тужени предузео како би извршио одговарајуће провере у поступку реализације предметног налога и посебно да ли су и која ограничења постојала у односу на реализацију истог. Остало је нејасно где су блокирана предметна новчана средства и ко може да предузме одговарајуће радње како би се иста средства вратила тужиоцу. Такође, наведеном законском одредбом је прописано и да ако налогодавац није дао одређена упутства о послу који треба обавити, налогопримац је дужан, руководећи се интересима налогодавца, поступити као добар привредник, односно добар домаћин, а ако је налог без накнаде, како би у истим околностима поступио у сопственој ствари. У конкретном случају је закључен уговор о отварању и вођењу девизног рачуна и тужени као банка није поступао без накнаде, па је у том смислу тужени имао обавезу да се у складу са претходно наведеним одредбама стара о интересима тужиоца. Претходно наведено не значи да тужени није био у обавези да се придржава и Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, као и Упутства за спровођење одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, али је пре свега био у обавези да поступи у складу са наведеном законском одредбом чија је сходна примена предвиђена у одредбама Закона о облигационим односима које се односе на уговор о банкарском текућем рачуну. Остало је нејасно и коју је тачно проверу тужени извршио, односно шта тачно подразумева аутоматска провера базе података клијената са базом података на међународним листама OFAC, UN и EU применом специјализованог софтвера С-Монитор и у том смислу шта је тачно тужени предузео у провери могућности преноса средстава. Претходно наведено је битно, јер је пре свега тужени као банка морао бити упознат са постојањем одговарајућих мера Сједињених америчких држава према одређеним државама и држављанима одређених држава и у том смислу је управо и тужени у односу на сва плаћања и пренос средстава који су усмерена према овим

лицима морао поступати са појачаном пажњом и о томе обавестити тужиоца као свог клијента. Сама чињеница, да је тужилац евентуално пропустио да на налогу наведе назив банке преко које жели да врши плаћање није од утицаја на обавезу туженог да се стара о интересима тужиоца као свог клијента и да га упозори на евентуалну немогућност извршења налога, односно евентуалне последице уколико се налог спроведе на начин како је то определио тужилац. Нејасан је и став првостепеног суда о томе да тужилац није доказао да би предметни налог могао бити реализован преко банке која је наведена у рачуну продавца тужиоца јер санкције погађају одређена лица а не банке, с обзиром да првостепени суд за овај свој став није дао и одговарајуће аргументе којима би исти потврдио. У том смислу се и не може прихватити став првостепеног суда да тужилац није доказао постојање узрочно-последичне везе између поступања банке и евентуалне штете која је наступила у његовој имовини.

Све су ово разлози због којих је првостепена одлука укинута. У наставку поступка, првостепени суд ће поступити по примедба изнетим у овој одлуци, па ће полазећи најпре од наведених законских одредби, а примењујући и одредбе Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством и Упутство за спровођење те одлуке донети нову и на закону засновану одлуку у којој ће дати јасне и образложене разлоге за све битне чињенице, а пре свега каква је конкретно била обавеза туженог као банке тужиоца за поступање у конкретној ситуацији, да ли је тужени имао обавезу да поступа са појачаном пажњом, да ли је и које тачно мере предузео како би проверио могућност реализације предметног налога и у том смислу какве су даље биле обавезе туженог у односу на спровођење налога. Првостепени суд ће након тога донети нову и на закону засновану одлуку у којој ће дати јасне и образложене разлоге о свим одлучним чињеницама. Како одлука о трошковима поступка зависи од одлуке о главној ствари, то је првостепена одлука укинута и у делу у коме је одлучено о трошковима поступка.

Са изнетих разлога и применом одредбе члана 391. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци овог решења.

ВТ/СР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА

Весна Тодоровић с.р.

За тачност отправка